

Profesionālās pilnveides izglītības programmas

“LIETIŠKĀ UZVEDĪBAS ANALĪZE”

mācību reglaments

Reglaments nosaka programmas “Lietiškā uzvedības analīze” mācību īstenošanas un organizēšanas kārtību un principus, kā arī sniedz pārskatu par mācību saturu, ieteicamo literatūru u.c. Šis reglamets ir saistošs katram programmas “Lietiškā uzvedības analīze” audzēknim. Reglaments, cita starpā, apkopo profesionālās tālākizglītības centra “ATBALSTS” iekšējos dokumentos noteikto un līdz ar to var mainīties programmas apguves laikā; par izmaiņām reglamentā audzēkņi tiek informēti ar e-pasta starpniecību.

Reglamentā apskatītie jautājumi

1. Mācību ilgums un norise
2. Prasības par mācību apmeklējumu
3. Novērtēšanas principi
4. Atkārtota pārbaudījumu kārtošana
5. Mācību pārtraukšana
6. Mācību programmas saturs
7. Mācībās izmantojamās literatūras saraksts

1. Mācību ilgums un norise

Programmas apguve paredzēta teorētisko mācību stundās un praktisko mācību stundās; kopējais stundu skaits – 429 akadēmiskās stundas.

Katra akadēmiskā (mācību) stunda ilgst 45 minūtes. Mācības notiek latviešu valodā vai angļu valodā ar latviešu valodas tulkojumu.

Mācības notiek vidēji 2 dienas mēnesī, ar mācību sākumu plkst.10.00, un šādiem stundu laikiem:

10.00-10.45.	1.stunda	14.00-14.45	5.stunda
10.45- 11.30	2.stunda	14.45-15.30	6.stunda
11.40-12.25	3.stunda	15.40-16.25	7.stunda
12.25-13.10	4.stunda	16.25-17.10	8.stunda

Mācību gads tiek salāgots ar Latvijas akadēmiskā mācību gada datumiem. Pirmais katras grupas mācību gads sākas ar grupas komplektēšanas brīdi un ilgst līdz attiecīgā gada 31.augustam. Katrs nākamais gads atbilst periodam no 1.septembra līdz 31.augustam. Pēdējais mācību gads beidzas pēc tam, kad ir pabeigta mācību satura apguve. Mācību gada datumiem programmas apgūvē ir formāla nozīme, jo faktiskais mācību ilgums atkarīgs no faktisko mācību dienu skaita mēnesī un piemēroto mācību pārtraukumu (brīvlaiku) ilguma.

Mācību programmas “Lietišķā uzvedības analīze” **teorētiskā satura apguve** tiek īstenota **45 mācību dienās mācību iestādē vai attālināti**, katrā mācību dienā nodrošinot 8 mācību stundas.

Teorētisko mācību dienās tiek nodrošināta pilnīga teorētiskā satura apguve, paralēli teorijas mācībām integrējot praktiskās nodarbības (teorētisko mācību dienās audzēkņi integrēti apgūst arī aptuveni 90 praktiskās nodarbības). Pārējās praktiskās nodarbības atkarībā no grupas dinamikas un iepriekšējās pieredzes tiek organizētas vai nu kā atsevišķas mācību dienas tieši papildus praktisko prasmju apgūšanai, kā ABA praktiķu novērošanas sesijas vai citā veidā, atbilstoši programmas direktores lēmumam.

Precīzas mācību norises dienas nosaka programmas direktore, nodrošinot, ka pastāvīgi ir ielānoti mācību norises datumi vismaz tuvāko 3 mēnešu periodam. Mācību pārtraukumus (brīvlaikus) nosaka programmas direktore, un faktiskais mācību garums astronomiskā laika ietvaros ir atkarīgs no mācību dienu regularitātes un piemēroto mācību pārtraukumu (brīvlaiku) daudzuma.

Mācību tēmu secība tiek īstenota atbilstoši programmas direktores noteiktai programmas apguves secībai un tiek sastādīta visam mācību procesam. Precīzu katrā mācību dienā apgūstmo priekšmetu un tēmu sarakstu nosaka vismaz tuvākajam 3 mēnešu periodam, ņemot vērā mācībaspēka pieejamību, grupas dinamiku un programmas apguves intensitāti.

2. Mācību norises forma un Prasības par mācību apmeklējumu

Mācības tiek organizētas klātienē vai attālināti, par to savlaicīgi informējot. Pie noslēguma pārbaudījuma kārtošanas tiek pielaisti audzēkņi, kas apmeklējuši vismaz 75% no nodarbībām. Audzēkņi, kas ir apmeklējuši mazāk par 75% no nodarbībām un ja nodarbību kavējums nav saistīts ar attaisnojošiem iemesliem, var saņemt izziņu par faktiski noklausīto mācību apjomu.

Tiek nodrošināta mācību teorētisko nodarbību ierakstīšana un ierakstu pieejamība audzēkņiem mācību vajadzībām. Audzēkņiem, kas nav apmeklējuši nodarbību klātienē, ir pieeja ierakstītajiem mācību materiāliem, bet patstāvīga satura apgūšana netiek pielīdzināta klātienē apmeklējumam.

Kavējumi, kas saistīti ar slimību vai citiem objektīviem attaisnojošiem iemesliem, tiek atzīti par attaisnotu kavējumu un šādu kavējumu esamība pēc programmas direktores lēmuma netiek ieskaitīta par kavējumu.

3. Novērtēšanas principi

Mācību sasniegumu novērtēšanas principus un kārtību nosaka iekšējie noteikumi – “Noteikumi par izglītojamo mācību sasniegumu vērtēšanas kārtību”, kas ir pieejami mājas lapā www.atbalsts.lv.

Audzēkņu zināšanas tiek novērtētas periodiskos pārbaudes darbos jeb ieskaitēs, un novērtētas 10 ballu sistēmā vai ‘ieskaitīts/neieskaitīts’. **Mācību ietvaros paredzētās pārbaudes:**

- 1) Starpieskaite/ieskaite – vismaz 2 starp-pārbaudījumi visā mācību ciklā; ieskaites vērtējums ‘ieskaitīts/neieskaitīts’ skalā;
- 2) noslēguma pārbaudījums (eksāmens), vērtējums 10 ballu sistēmā;
- 3) 3 projekti – patstāvīgie darbi, vērtējums 10 ballu sistēmā vai ‘ieskaitīts/neieskaitīts’ skalā.

Noslēguma pārbaudījumu tiesīgi kārtot audzēkņi, kas

- 1) sekmīgi (‘ieskaitīts’) nokārtojuši ieskaites;
- 2) ieguvuši sekmīgu (vismaz ‘7’ vai ‘ieskaitīts’) vērtējumu visos projektu darbos;
- 3) veikuši mācību maksas samaksu par visu mācību procesu.

4. Atkārtota pārbaudījumu kārtošana

Nesekmīga vai neapmeklēta pārbaudījuma rezultātā audzēknim ir iespēja atkārtoti kārtot pārbaudījumu. Atkārtota nesekmīga vai neapmeklēta (izņemot, ja kavējums saistīts ar attaisnotiem iemesliem) pārbaudījuma rezultātā katru nākamo pārbaudījumu audzēknim iespējams kārtot, samaksājot pārbaudījuma kārtošanas maksu **30 eur** par katru papildus pārbaudījuma reizi.

5. Mācību pārtraukšana

Par vēlēšanos neturpināt mācības audzēknis informē mācību centru rakstiski. Atkarībā no audzēkņa iesnieguma rakstura, mācības var tikt pārtrauktas uz laiku, ar iespēju turpināt mācību apguvi, pievienojoties nākamajām grupām (ja tādas tiek komplektētas), vai arī pilnībā pārtraucot mācības un tiekot izslēgtam no audzēkņu saraksta.

Audzēknim ir tiesības saņemt izziņu par faktiski noklausīto mācību apjomu līdz mācību pārtraukšanai, ja audzēknim nav mācību maksas parādu.

6. Mācību programmas saturs

Programma "Lietišķā uzvedības analīze" ir licencēta profesionālās pilnveides izglītības programma (licences Nr.P1627), pēc kuras pabeigšanas audzēknis saņem apliecību par profesionālās pilnveides izglītību. Izglītības programmas saturs ir salāgots ar Sertificēto Uzvedības Analītiķu Asociācijas (BCBA) izstrādāto apmācību modeli un pēc apjoma un satura atbilst mācībām, kuras atzīst arī minētā organizācija..

Mācību programma ir sadalīta 6 pamata blokos (priekšmetos). Programmas apguves secība notiek, apgūstot paralēli vairākus blokus, ņemot vērā to, ka mācību sākuma posmā lielāks īpatsvars tiek likts uz pirmajiem 3 blokiem, bet mācību beigu posma lielāks īpatsvars tiek likts uz pēdējiem 3 blokiem.

Informācija par 6 programmas blokiem (priekšmetiem) un tajos apgūtamām tēmām un apakštēmām:

1. UZVEDĪBAS ANALĪZES TEORIJA UN PAMATPRINCIPI

1. Mācību programmas satura un prasību pārskats.
  - 1.1. Uzvedības analīze, tās būtiskākie raksturlielumi.
  - 1.2. Uzvedības analīzes žurnāla rakstu struktūra.
2. Nosacījuma refleksa modelis.
  - 2.1. Uzvedība, atbildes grupas, stimuli un stimulu grupas.
  - 2.2. Tiešie un netiešie nosacījumu veidošanās modeļi (Cēloņu-uzvedības-seku shēma).
  - 2.3. Tiešo un netiešo nosacījumu veidošanās mijiedarbība.
3. Kļūdainu spriedumu izpausmes un cilvēka personīgās domas, izjūtas.
4. Uzvedības analīzes teorētiskais pamats.
5. Uzvedības pastiprināšana.
6. Problemātiska uzvedība.
  - 6.1. Problemātiskas uzvedības izbeigšana.
  - 6.2. Problemātiskas uzvedības izbeigšanas blaknes.
  - 6.3. Spontāna atgriešanās.
7. Soda pielietošana un riski uzvedības korekcijā.
8. Stimulu kontrole.
  - 8.1. Stimulu atšķiršana un vispārināšana.
  - 8.2. Uzvedības stimulu pamudinājumi.
9. Uzvedības veidošana.
  - 9.1. Prasmju mācīšana pa posmiem.
  - 9.2. Motivējoši pasākumi uzvedības korekcijai.

10. Verbāla uzvedība.
11. Funkcionālas saistības.
  - 11.1. Pieredzē balstīta uzvedība.
  - 11.2. Noteikumos balstīta uzvedība.
12. Stimulu ekvivalence.
13. Uzvedības konsekvencu principi un uzvedības kontrasts.

2. PĒTĪJUMU METODOLOĢIJA UN DATU ANALĪZE

1. Mērķa uzvedība.
  - 1.1. Mērķa uzvedības izvēle.
  - 1.2. Mērķa uzvedības definēšana
  - 1.3. Uzvedības mērāmie aspekti.
  - 1.4. Uzvedības novērošana un novērojumu pieraksts.
2. Rezultātu uzskaitē.
  - 2.1. Rezultātu uzskaitē neregulāras novērošanas gadījumos.
  - 2.2. Tiešās un netiešās rezultātu uzskaites priekšrocības un trūkumi.
  - 2.3. Vairāku novērotāju rezultātu apkopošana un salīdzināšana.
  - 2.4. Rezultātu ticamība un precizitāte.
3. Uzvedības novērtējums.
  - 3.1. Uzvedības novērtējuma veidi.
  - 3.2. Uzvedības atkarīgie un neatkarīgie mainīgie lielumi.
4. Uzskaites sistēma.
  - 4.1. Uzskaites sistēmu izvēle.
  - 4.2. Uzskaites sistēmu izveide.
  - 4.3. Mērījumu kvalitāte I.
5. Uzvedības rezultātu grafiskais attēlojums.
  - 5.1. Grafisko datu interpretēšana.
  - 5.2. Grafisko datu līmenis, tendence un variabilitāte.
  - 5.3. Attiecības starp mainīgajiem lielumiem laikā.
6. Sākumpunkta loģika.
7. Atcelšanas un pielikšanas metodes pielietojuma principi.
8. Dažādu uzvedības korekcijas metožu pētījumu veidi.
  - 8.1. Mainīgo kritēriju pētījumu dizaini.
  - 8.2. Vairāku sākumpunktu dizaini.
  - 8.3. Pētījumu dizainu kombinēšana.
9. Komponenta analīze un parametriskās analīzes metodes.
10. Konkrēta gadījuma dizaina grafiki.
  - 10.1. Konkrēta gadījuma dizaina grafiku veidošana un labošana ar MS Excel I
  - 10.2. Konkrēta gadījuma dizaina grafiku veidošana un labošana ar MS Excel II
11. Uzvedības datu organizēšana, analizēšana un interpretēšana.
12. Publicētu eksperimentālā dizaina pētījumu datu interpretēšana.

3. PROFESIONĀLĀ DARBA ĒTIKA

1. Ievads profesijas normās.
  - 1.1. Tiesības uz efektīvu palīdzību.
  - 1.2. Tiesības uz efektīvu izglītību.
  - 1.3. Ētikas normas, galvenie principi un biežākās problēmas.
2. Ikdienas izaicinājumi ētikas jomā.
3. Iespējamie ētikas pārkāpumi un to sekas.
4. Uzvedības analītiķa atbildīga rīcība.
  - 4.1. Uzvedības analītiķa profesionālā darba un ētikas kodeksa vadlīnijas.
  - 4.2. Uzvedības analītiķa atbildība pret klientiem.
  - 4.3. Uzvedības analītiķa ētiskā atbildība pret savu profesiju.
  - 4.4. Uzvedības analītiķa ētiskā atbildība pret kolēģiem.

5. Uzvedības novērtēšana.
6. Uzvedības analītiķis un uzvedības korekcijas programma.
7. Uzvedības analītiķi kā pārraugi.
8. Publisko izteikumu nosacījumi.
9. Uzvedības analītiķis un pētniecība.
10. Risku un ieguvumu analīzes veikšana.

4. UZVEDĪBAS IZMAIŅU VEICINĀŠANA

1. Funkcionālais novērtējums 1.variants.
  - 1.1. Funkcionālā analīze 1.variants.
2. Uzvedības pastiprināšana praksē.
  - 2.1. Pastiprinājuma grafiki.
3. Palīdzība un tās samazināšana.
  - 3.1. Paraugu veidošana un atdarināšana.
  - 3.2. Uzdevumu analīze praksē.
4. Atsevišķo mēģinājumu treniņš jaunu prasmju veidošanā.
5. Mācīšanās bez kļūdām metodes apguve.
6. Uzvedības modeļu atrašana pēc parauga.
7. Verbālā uzvedība praksē.
  - 7.1. Alternatīvās komunikācijas sistēmas.
8. Nevēlamas uzvedības seku pielietošana uzvedības korekcijā.
  - 8.1. Soda grafiki praksē.
  - 8.2. Nevēlamas uzvedības pārtraukšana praksē.
  - 8.3. Pastiprinājumu, uzvedības izslēgšanas un sodu kombinēšana.
9. Diferencēts pastiprinājums.
10. Izmaiņu ieviešana situācijās, kurās notiek problemātiska uzvedība.
  - 10.1. Atšķiršanas prasmju trenēšana.
  - 10.2. Instrukcijas un noteikumi.
11. Uzvedības likumsakarības grupā.
12. Objektu salīdzināšanas principi.
13. Premaka princips.
  - 13.1. Noteikumu secības ievērošana.
  - 13.2. Notikumu sasaistes procedūras.

5. UZVEDĪBAS NOVĒRTĒŠANA, PROBLĒMU NOTEIKŠANA UN MĒRĶU UZSTĀDĪŠANA

1. Uzvedības koncepciju izskaidrošana.
2. Pierakstu un datu izskatīšana.
  - 2.1. Uzvedības novērtējuma skalas, kontrolsaraksti un intervijas.
  - 2.2. Datorizētas novērojumu tehnoloģijas un to pielietošana.
3. Rezultātu saglabāšana un vispārināšana I.
4. Uzvedību ietekmējošie bioloģiskie faktori.
5. Prioritāšu un izvēles izvērtējums.
6. Funkcionālais izvērtējuma 2.variants.
7. Funkcionālā analīze 2.variants.
8. Atbalsta sistēmas izveide.
  - 8.1. Vidē balstīts izvērtējums.
  - 8.2. Uzvedības izmaiņas apkārtējā vidē.

9. Mērķa uzvedības sociālā validitāte un prioritāšu noteikšana.
10. Garīgās attīstības traucējumi.
11. Autiskā spektra traucējumi un tiem raksturīgās uzvedības problēmas.
  - 11.1. Biheiviorālās uzvedības plānošana autiskā spektra traucējumu gadījumā.
12. Paškaitējoša un stereotipiska uzvedība un tās samazināšana.
13. „Brīnumterapijas” un Pseidozinātnes atpazīšana.

6. KONSULTĀCIJAS UN UZVEDĪBAS IZMAIŅU IEVIEŠANA DAŽĀDĀS NOZARĒS UN DAŽĀDU GRŪTĪBU GADĪJUMOS

1. Uzvedības izmaiņu ieviešanas procesa plānošana.
2. Procedūras integritāte II, snieguma vadīšana un monitorēšana.
3. Uzvedības pašregulācija.
4. Tiešo instrukciju metode.
5. Uzvedības korekcija.
  - 5.1. Neplānotās mācīšanas metode.
  - 5.2. Precīzās mācīšanas metode.
  - 5.3. Personalizētā instrukciju sistēma.
6. Piemērotu uzvedības korekciju veidu noteikšana II.
  - 6.1. Vides ierobežojumi.
  - 6.2. Cita veida ierobežojumu noteikšana.
7. Rezultātu saglabāšanas un vispārināšanas aktualizēšana.
8. Dzīves kvalitātes uzlabošanās jaunu uzvedības modeļu apgūšanas rezultātā.
  - 8.1. Ģenerējošā mācīšanās metode.
9. Dokumentācija un atskaišu rakstīšana.
  - 9.1. Konsekvences, kas regulē ārējo pakalpojumu sniedzēju uzvedību.
  - 9.2. Kompetencēs balstītas mācīšanās pieraksts.
10. Uzvedības efektivitātes novērtēšana.
  - 10.1. Atbalsta sistēmas izveide un pilnveidošana.
  - 10.2. Pakalpojumu sniegšanas pārtraukšana.
11. Punktu sistēmas izmantošana uzvedības korekcijā (Žetonu metode).
12. Apmācība lietot podiņu.
13. Ēšanas problēmas un to risināšanas veidi.
14. Organizāciju uzvedības vadība.
15. Atbalsta sniegšana pozitīvas uzvedības nostiprināšanai.
16. Mācības bērniem ar īpašām vajadzībām.

7. Mācībās izmantojamās literatūras saraksts

Mācību teorētiskās daļas apguvei audzēkņiem tiek nodrošināti mācību materiāli – prezentācijas, ieraksti un citi digitāli materiāli, kas audzēkņiem ir pieejami pirms konkrētās nodarbības sākuma vai ar ko pasniezēji dalās mācību stundu ietvaros vai pēc tā.

Zemāk minētais literatūras saraksts ir rekomendējošs papildus padziļinātu zināšanu ieguvei.

Visiem teorētiskajiem blokiem aktuālās interneta vietnes un literatūra

1. Journal of Applied Behavior Analysis
<http://www.envmed.rochester.edu/wwwrap/behavior/jaba/jabahome.htm>
2. Journal of the Experimental Analysis of Behavior
<http://www.envmed.rochester.edu/wwwrap/behavior/jeab/jeabhome.htm>

3. Association for Behavior Analysis International – www.abainternational.org
4. Behavior Analyst Certification Board – www.bacb.com
5. Cambridge Centre for Behavioral Studies – www.behavior.org
6. European Association for Behavior Analysis – www.europeanaba.org
7. Autoru kolektīvs. Konsultēšanas un psihoterapijas teorija un prakse, Zvaigzne ABC, Rīga, 2016
8. Emerson, E. (2001). Challenging behaviour. Cambridge: University Press.
9. Hejlskovs-Elvēns Bū, Bez kļiedzieniem, sitieniem, kodieniem, velku biedrība, Rīga, 2017.
10. Vollmer, T. et al. (Eds.). (2000). Behavior analysis: Applications and extensions: 1968-199 from the Journal of Applied Behavior Analysis. Lawrence, KS: JABA Reprint Series.

1. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2007). Applied behavior analysis (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
2. Martin, G. & Pear, J. (2011). Behavior modification: What it is and how to do it (1th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
3. Bailey, J. & Burch, M. (2006). How to think like a behavior analyst. London: LEA.
4. Baum, W. (2005). Understanding behaviourism (2nd ed.). London: Blackwell.
5. Chance, P. (1998). Learning and behaviour (4th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
6. Chance, P. (1998). First course in applied behaviour analysis. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
7. Malott, R.W., Whaley, D.L., Malott, M.E. (1993). Elementary principles of behavior (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

2. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. Alberto, P. A., & Troutman, A. C. (2009). Applied behavior analysis for teachers (8th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
2. American Psychological Association (2001). Publication manual (5th ed.). Washington, DC: Author.
3. Austin, J. & Carr, J. E. (2000). Handbook of applied behavior analysis. Reno, NV: Context Press.
4. Bailey, J. & Burch, M. (2002). Research methods in applied behavior analysis. London: Sage.
5. Hayes, S. C., Barlow, D. H., & Nelson-Gray, R. O. (1999). The scientist practitioner: Research and accountability in the age of managed care. New York: Allyn & Bacon.
6. Heward, W. L., Heron, T. E., Neef, N. A., Peterson, S. M., Sainato, D. M., Cartledge, G., Gardner III, R., Peterson, L. D., Hersh, S. B., & Dardig, J. C. (Eds.). (2005). Focus on behavior analysis in education: Achievements, challenges, and opportunities. Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
7. Iwata et al. (Eds.). (2000). Methodological and conceptual issues in applied behavior analysis: 1968-1999. Lawrence, KS: JABA Reprint Series
8. Johnston, J.M. and Pennypacker, H. S. (1993). Strategies and tactics of human behavioral research. (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
9. Kazdin, A.E. (2001). Behavior modification in applied settings (6th ed). Belmont, CA: Wadsworth Thompson Learning.

10. Leslie, J.C & Blackman, D. (2000). *Experimental and applied analyses of human behavior*. Reno, NV: Context Press.

3. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. BACB Task List and Knowledge, Skills, and Abilities Statements for Applied Behavior Analysis” (4th Edition). Available at <http://www.bacb.com/>
2. BACB Professional and Ethical Compliance Code for Behavior Analysts. Available at <http://www.bacb.com/>
3. Bailey, J. & Burch, M. (2005). *Ethics for behaviour analysts*. London: LEA

4. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. Chance, P. (1998). *Learning and behaviour* (4th ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
2. Kazdin, A.E. (2001). *Behavior modification in applied settings* (6th ed). Belmont, CA: Wadsworth Thompson Learning.
3. Newman, B. (2002). *Graduated applied behavior analysis*. Dove & Orca.
4. Skinner, B.F. (1974). *About behaviorism*. New York: Knopf.
5. Skinner, B.F. (1938). *The behavior of organisms*. New York: Appleton-Century-Crofts.
6. Sulzer-Azaroff, B. & Mayer, G.R. (1991). *Behavior analysis for lasting change*. New York: Holz, Rinehart and Winston.
7. Van Houten, R. and Axelrod, S. (Eds.) (1993). *Behavior analysis and treatment*. New York: Plenum Press

5. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. Miltenberger, R. G. (2011). *Behavior modification: Principles and procedures* (5th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
2. Malott, R.W., Whaley, D.L., Malott, M.E. (1993). *Elementary principles of behavior* (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
3. Michael, J.L. (2004). *Concepts and principles of behavior analysis* (rev. ed.) Kalamazoo, MI: Association for Behavior Analysis International.
4. Miller, L.K. (1997). *Principles of everyday behavior analysis* (3rd ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole Publishing Company.
5. Newman, B. (2002). *Graduated applied behavior analysis*. Dove & Orca.
6. O’Neill, (1990). *Functional analysis of problem behaviour: A practical assessment guide*. Sycamore, IL: Sycamore Publishing.
7. O’Neill, Robert E., Horner, Robert H., Albin, Richard W., Storey, Keith., Sprague, Jeffrey R. (1996). *Functional Assessment and Program Development for Problem Behavior: A Practical Handbook* (2nd ed.). Wadsworth.
8. Skinner, B.F. (1969). *Contingencies of reinforcement: A theoretical analysis*. New York: Appleton-Century-Crofts.
9. Skinner, B.F. (1974). *About behaviorism*. New York: Knopf.
10. Skinner, B.F. (1938). *The behavior of organisms*. New York: Appleton-Century-Crofts.
11. Sturmey, P. (Ed., 2007). *Functional analysis in clinical treatment*. New York: Elsevier.
12. Sulzer-Azaroff, B. & Mayer, G.R. (1991). *Behavior analysis for lasting change*. New York: Holz, Rinehart and Winston.

13. Sulzer-Azaroff, B. & Reese E.P. (1982). Applying behavior analysis: A program for developing staff competencies. New York: Holt, Rinehart & Winston.
14. Umbreit, J., Ferro, J.B., Liaupsin, C.J., & Lynne Lane, K. (2007). Functional behavioural assessment and function-based intervention: An effective, practical approach. London: Pearson.
15. Van Houten, R. and Axelrod, S. (Eds.) (1993). Behavior analysis and treatment. New York: Plenum Press

6. teorētiskajam blokam ieteicamā literatūra:

1. Foxx, R.M. (1982). Increasing behaviours of severely retarded and autistic persons. Champaign, IL: Research Press
2. O'Neill, Robert E., Horner, Robert H., Albin, Richard W., Storey, Keith., Sprague, Jeffrey R. (1996). Functional Assessment and Program Development for Problem Behavior: A Practical Handbook (2nd ed.). Wadsworth.
3. Skinner, B.F. (1969). Contingencies of reinforcement: A theoretical analysis. New York: Appleton-Century-Crofts.
4. Skinner, B.F. (1953). Science and human behavior. Free Press.
5. Umbreit, J., Ferro, J.B., Liaupsin, C.J., & Lynne Lane, K. (2007). Functional behavioural assessment and function-based intervention: An effective, practical approach. London: Pearson.
6. Van Houten, R. and Axelrod, S. (Eds.) (1993). Behavior analysis and treatment. New York: Plenum Press
7. Woods, D.W. & Miltenberger, R. G. (2001). Tic disorders, trichotillomania, and other repetitive behavior disorders: Behavioral approaches to analysis and treatment. New York: Kluwer Academic.
8. Williams, L. (2004). Developmental disabilities: Etiology, assessment, intervention, and integration. Reno, NV: Context Press.

Profesionālās tālākizglītības centra
"Atbalsts"
direktore

B.Moļņika

Programmas direktore

M.Graudiņa